

Jag minns.....

En fristående fortsättning från Medlemsbladet nr 3 2002. Bernt Johansson i Gendalen återger här några episoder från de 50 år han har släktforskat.

av Bernt Johansson

Farfar August med häst och vagn. Till vänster syns granngårdens ladugård. Det var tätt med hus förr i byarna när gårdarna även efter skiftet fick ligga kvar inne i byn. Foto från 1929

En biodlare berättade en gång att första frågan han får när han tar lar om att han har bin är: -Svärmar de mycket? Den första frågan till oss som släktforskar är alltid: -Har du kommit långt? Jag brukar svara att det varierar, som regel kommer man till 1700-talets början. Har man tur kommer man in på 1600-talet och har man präster eller någon adlig person kan man ju komma mycket långt tillbaka. Men har man en piga som fått ett oäkta barn, som det förr kallades, kan det bli stopp tidigt.

Syskonen "Erskes" från Gendalen

Erskes besökte jag år 1966. De var fyra ogifta syskon som bodde vid Nossebro, men hade tidigare bott och vuxit upp i Gendalen. Deras far var född i Erska, det var därför de hade smeknamnet "Erskes". Det visade sig att de var bryllingar med min pappa. De visste mycket om släkten långt tillbaka i tiden och kunde berätta om min farfars farfar och hans syskon som var fem stycken och de kallades alla med tillägg av sin fars namn, t.ex. Nilsa-Andreas. När dottern Nilsa-Anna skulle gifta sig med Per i Knarven, då frågade hennes far Bengta-Nils om Per kunde försörja henne, ty hon var lite rundlagd. Då svarade Per att magen skall jag åtminstone hålla rund på henne, Bengta-Nilsa's fem barn var alla födda på 1700-talet. För mig kändes det som att komma 100 år tillbaka i tiden när jag hörde dessa fyra syskon berätta vad de som barn hört från de gamla.

Ättlingar till Jonas Larsson i Glossbo

Efter mina tio besök på Landsarkivet i Göteborg under 1960-talet så blev det lite paus under några år. Man var nygift och barnen kom, men man släppte inte tankarna på kära släkten. År 1973 kom några sysslingar till pappa och ville att jag skulle vara med och hjälpa till att anordna en släkträff. Det blev genast en nytändning och vi, 153 ättling-

ar till min farfars morfar från Glossbo samlades i Nossebro och vi blev alla förevigade på ett tydligt och fint färgfoto, (alla finns namngivna på en förteckning). Där beslutades det att vi efter fyra år åter skulle träffas för att fira 200-års minnet av vår stamfars födelse. När man kommit så långt tillbaka att man så att säga kört stopp, kan man gå framåt i tiden och forska efter ättlingar till någon av de förfäder man hittat. Det är lika spännande att få reda på vilka man är brylling, pyssling eller trassling med - ja man fick även usslingar i sin släkt, usslingar kallas de som är i sjunde led. Nu började ett nytt skede i forskningen, det hade också blivit populärare, även bland yngre, att forska. Jag ville nu dokumentera alla ättlingar till denne Jonas Larsson i Glossbo. Det blev besök på Biblioteket i Nossebro, och där hjälpte de mig att låna hem mikrofilm från Skara och Borås. -Men vad förslog några timmar där? Jag köpte en egen läsapparat och 20 mikrofilmer år 1975. Filmerna var från St. Mellby, Magra, Båreberg och Främestad eftersom det var där de flesta förfäderna och släktingarna hade varit bosatta. Till träffen 1977 var första släkthäftet klart. Det blev uppskattat - över förväntan.

Styfsläkten från Örslösa

Nästa nya släkträff blev i Lidköping 1983. Nu var det ättlingar till min mormors mormor som träffades. Jag kände inte så många men jag var "tänd till tusen" och i min iver lovade jag att ge ut en släktskrift om hela Styfsläkten från Örslösa och jag tog upp förhandsbeställningar på den. Därefter blev det många telefonsamtal, brev, resor och flera bortbudningar med små släktrupper. Alla var intresserade och det kom fram fotografier. Mammans sysslingar hade foto på min mormors mor och även hennes mor. Sedan fick jag två generationer till, jag hade inte en aning om att det fanns foto på dem. Det slutade med att det blev två häften

om Styfsläkten från Örslösa, 1984 och 1986.

Kuriosa i forskningen

Jag träffade kusiner och sysslingar till mormor, de hade mycket att berätta och jag besökte även en änkman som hade varit gift med min mormors mors yngsta kusin. Han bodde 1984 på servicehemmet i Gössäter. Han var född 1891 och berättade mycket om hur han hade haft det. Han hade mist båda föräldrarna tidigt och han minnes att det en dag var mycket folk hemma. När kvällen kom och det började skymma kom en man fram till honom och sade att jag skulle följa med honom hem. Mannen hade köpt in honom på auktion (den som bjöd minst ersättning från fattigvården fick honom). Den gamle mannen berättade; -Jag hade inget val, denne köpare var ensam ungarl och skulle ha mig som dräng. Jag var störst i klassen när jag började skolan, men sedan när jag slutade skolan var jag minst. Hade inte denne ungarl haft en syster som kom med lite extra mat till mig vet jag inte om jag överlevt berättade denne märklige man som gjorde starkt intryck på mig. Han hade minsann inte blivit bortskämd men klarat sig bra ändå, hade varit gift och fått fem barn samt arbetat upp sig till befallningsman.

Vid läsapparaten

Hösten 1977 gick hälsenan av och jag var sjukskriven i 14 veckor. Då var det tur att jag hade en läsapparat hemma så jag kunde sitta uppe några korta stunder med mitt helgipsade ben. Det var då jag började hjälpa andra med släktforskning. Först var det hembygds mannen Åke Imark som hade så många andra järn i elden. Du kan väl titta lite, bad han mig. Sedan blev det en granne och en arbetskamrat, så nu har det blivit två stycken A4-pärmar med ca.250 ansedlar, dock har det fått domineras från mitt

revir, de fyra socknarna som jag har på mina egna mikrofilmer. Nästa större projekt var omkring år 1990 när jag ville göra en dokumentation om min släkt från Tubbehagen i Bäreberg, där farfar var född. Det var många kända släktingar från området Nossebro och Varabygden, men även nya, okända och en del avlägsna släktingar. Från Värmland kom t ex TV-producenten Johan Forssblad från Karlstad, han har besökt mig två gånger. Den senaste gången fick jag åka med för att visa gården Tubbehagen. Han hittade även till Forssa kvarn i Skallmeja - han hade en stamfar som haft kvarnen där och tagit sitt namn Forssblad just därifrån.

Skolkatalog från Genneveds skola

År 1991 besökte jag en gammal granne som hade hittat ett gammalt skolfoto som han hade fått efter sin bortgångna svägerska. Svägerskan var född 1894 och han kände bara 3-4 personer på kortet, men det räckte. En av dem var Erskes-Edvin, en syster till denne levde hon var 95 år och fanns på hemmet i Nossebro. Jag lånade kortet och hälsade på den gamla Erskes-Hilma och med orden: -Jag skulle höra om Hilma känner någon på detta kortet. -Jae, jae de gör jag allt, svarade hon. Det var bra, då skall jag skriva upp dem. När hon läst upp alla 36 eleverna utan att tveka, tänkte jag nu är det bäst att inte fråga något mer för då rör hon kanske till det, men då säger Hilma: -Det blev allt mycket för dig det här - det är bäst vi tar det en gång till så du får det riktigt. Och utan tvekan räknar hon upp alla en gång till. Barnen var födda 1893-95. Gissa om jag var lycklig när jag gick därifrån. År 1995 anordnade Bygdegårdsföreningen en Hemvändareddag i Gendalen och då blev det flera gamla kort som kom fram och dokumenterades. Det blev en skolkatalog med ca. 660 elever på ett 60-tal kort från Genneveds skola. Sedan hade jag några gamla kort från Glossbo och Gennevedsbygden och jag vet att det finns många fina kort ute i stugorna. Därför besöker jag folk som bor eller är födda i min hembygd. De kanske inte får fram korten med en gång, men de återkommer senare och har då funnit gamla kort. Deras intresse har därmed kanske väckts. Det har blivit två häften med bilder och uppgifter om familjer som bott på gårdarna eller i stugorna, det tredje häftet är på gång.

Genneved blev Gendalen

För två år sedan hölls den andra Hemvändardagen och samtidigt kunde vi fira att Gendalen fyllde 100 år. Det nya namnet kom med järnvägen när det blev en station och det gamla namnet Genneved var för snarlikt med Genevad i Halland. Nu passade det att sammanställa ett nytt häfte och det blev Gendalen 100 år, Bilder och minnen. Jag träffade en avlägsen släkting

som berättade att han inte hade några kusiner i Sverige, alla fanns i Amerika. Pappan hade sju eller åtta syskon och alla utvandrade. Det var svårast när den förste reste, då fick alla satsa pengar till biljetten. Men sedan gick det lättare undan för undan, ty de sände hem pengar till Sverige. Det var mening att min far också skulle resa, men när han kom till den stränge prosten i St.Mellby prästgård

Geneved-Stommen, den gamla släktgården sedan 1772. Farmor Anna Stina framför mangårdsbyggnaden, till vänster magasinet och till höger undantagsstugan eller lillstugan som den ofta kallades. Foto från 1929

och han såg att alla syskonen hade gett sig iväg, då sade prosten - att tänker du också emigrera och lämna dina gamla föräldrar ensamma här hemmal Jag skriver inte på! Det är så mycket som blir intressant när man forskar! Det är lätt att börja med att titta lite men det är svårt att sluta, man blir envis och vill fortsätta leta. Aven när man letar för andra finner man intressanta saker, som t.ex. Anna Nilsson i Järpås som 1827 blev straffad med 13 par spö för stöld av potatis. Eller på mitt grannställe när Bengt Bengtsson dog 1880 hade prästen skrivit att han ej varit till kyrka eller nattvard på 20 år, hur prästen nu kunde hålla reda på alla... Snällare präst var det i Bäreberg där han ofta gav betyget "levde stilla och kristerligen i världen" eller "han tog ett kristligt avsked från världen". I Bäreberg hittade jag en familj som under åtta år 1835-1843 fick fem flickor som alla döptes till Johanna och alla fem dog inom ett år. Familjen fick alltså inte behålla någon Johanna. Varför de ville ha en flicka med namnet Johanna förstår jag ej, ty farmor hade namnet Annika och mormor hette Ingrid.

Mors anteckningar

Min mor skrev ned lite anteckningar om sina första intjänade slantar från år 1924. Hon var då 15 år och stickade mycket. Följande kan nämnas: t.ex. 11/2 par herrstrump-fötter 75 öre, 2 undertröjor 4-års 1:80, ett par strumpor till Verner 7 år, 65 öre, ett par damstrumpor 1 kr, 2 par vidstickningar 1 kr. Hon köpte sedan en stickmaskin när hon tjänat in till den. Vidare skrev hon dagboksanteckningar under åren 1946-1950. Jag var inte så gammal då, men när jag läser om händelser och resor så vaknar minnet och då minns jag plötsligt detta . Jag

tittade efter vad som stod antecknat den 2 augusti 1947, den dag min hustru Barbro föddes. Kan man tänka sig, jag minns den dagen, ty då åkte jag med far till N. Kedum och hämtade farbror Frans och hans dotter Hedvig, de var bara hemma en enda gång som jag kan minnas. Denna soliga och torra augustikväll tog farbror Frans mig i handen och vi gick ner till andra sidan ån och tittade ty där satt far och mor

och handmjölkade korna. Ett vackert motiv som finns kvar på nåthinnan och just då var min fru Barbro endast två timmar gammal och fanns 3 mil bort. Nära 20 år senare träffades vi - och nu kan vi gå till hagen. Men korna är dock borta sedan 35 år tillbaka. Vidare har vi sparat brev som min mor skrev till mormor på 1950-talet. Dessa brev hade mormor gömt och när hon dog 1959 fick vi tillbaka dem. Ett brev berättar mer än något annat, här finns uppgifter om arbete, priser, funderingar och känslor om den tidens bekymmer - en ovärderlig skatt för efterkommande barn. Jag tänker även på vad avståndet har krympt. Min mor var född i Göteborg, bodde senare i Järpås och cyklade då till sina kusiner vid Mariestad. På 50-talet åkte hon med på syföreningsresa till Håverud i Dalsland och Visingsö, det var hennes längsta resor. Hon levde åren 1909-1966, det var på den tiden mest arbete. Idag betecknas man nästan som lite efterbliven om man inte varit utanför Sveriges gränser.

Detta var lite funderingar som kommit fram när man forskar. Många tycker: oj vilket arbete du haft med att ha fått fram alla uppgifter. Men jag upplever det inte så. Däremot tar det mycket tid - men det tar även alla såpaserier i TV, fast det syns ju inte efteråt och det går ej heller att dela med sig till andra på samma sätt som med en släktutredning. Mitt motto är: Ditt liv är så kort - spill det då ej på TV bort! Att släktforskning är en trevlig hobby - som aldrig tar slut. Det finns alltid släktgrenar att söka efter och när man träffar andra släktforskare blir man nästan som syskon, fast det vill ju säga - vi har var sin far men inte samma mor!

Nu skall genuin Gennevedsbo från Gendalen med genealogi i generna genast sluta detta kåseri.